

Dosarul nr.3ra-999/21

Prima instanță, Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (jud: A. Paniș)

Instanța de apel, Curtea de Apel Chișinău (jud: A. Minciuna, I. Muruianu, E. Palanciuc)

ÎNCHEIERE

15 decembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Nicolae Craiu
Aliona Miron

examinând admisibilitatea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Vavrin Galina împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil, obligarea emiterii actului administrativ de recalculare a mărimii pensiei stabilite anterior pentru vechime în muncă și încasarea diferenței la pensiei,

împotriva deciziei din 12 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova, și s-a menținut hotărârea din 14 august 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani,

c o n s t a t ă:

La 23 decembrie 2019 Vavrin Galina a depus cerere de chemare în judecată în procedura contenciosului administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea emiterii actului administrativ de recalculare a mărimii pensiei stabilite anterior pentru vechime în muncă.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că activează în funcția de judecător din 15 iunie 1990, iar din 22 ianuarie 2004 a fost numită prin transfer în funcția de judecător la Curtea de Apel Cahul.

Începând cu 18 ianuarie 2012 pensia pentru vechimea în muncă i se calculează din salariul judecătorului Curții de Apel Cahul conform art.31 alin.(1) din Legea privind statutul judecătorului nr.544 din 20 iulie 1995, care prevede că pensia judecătorului se recalculează ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu.

Totodată, începând cu 13 aprilie 2012 – până în prezent deține funcția de vicepreședinte al Curții de Apel Cahul, fapt ce se confirmă prin decretele prezidențiale nr.472-VI din 13 ianuarie 2012 și nr.1972-VII din 17 martie 2016, publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

A susținut că prin Legea nr.328 din 23 decembrie 2013 cu privire la salarizarea judecătorilor și procurorilor și Legea nr.270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar (în vigoare din 01 decembrie 2018), a fost majorat salariul judecătorilor, ținându-se cont de nivelul instanței, funcția, vechimea în muncă și gradul de calificare. Prevederile legale susmenționate reglementează că pensia judecătorului se recalculează luându-se în considerare mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu, fără careva limitări și fără ca legislatorul să facă diferență între judecătorii aflați în funcție și cei demisionați.

A menționat că Consiliul Superior al Magistraturii anual transmite Casei Naționale de Asigurări Sociale listele cu privire la judecătorii pensionați (funcția deținută și salariul judecătorului în exercițiu), pentru efectuarea calculelor și achitărilor cuvenite pensionarilor, iar Casa Națională de Asigurări Sociale, la rândul său, în conformitate cu legislația în vigoare efectuează modificările cuantumului pensiei judecătorilor, cu emiterea deciziei corespunzătoare și trimiterea ei în adresa pensionarului, însă în privința ei s-a omis efectuarea recalculării și modificării pensiei sale.

A notat că la 21 octombrie 2019 s-a adresat Casei Naționale de Asigurări Sociale cu cerere, solicitând recalcularea și achitarea pensiei stabilite anterior pentru vechime în muncă începând cu 01 aprilie 2015, ținându-se cont de salariul lunar în exercițiu a vicepreședintelui Curții de Apel Cahul.

Prin răspunsul nr.V-2372/19 din 14 noiembrie 2019 a Casei Naționale de Asigurări Sociale, i s-a refuzat recalcularea cuantumului pensiei pentru vechime în muncă, ca judecător, în baza art.32 alin.(1) din Legea nr.544 din 20 iulie 1995, din lipsă de teme, motivând prin faptul că conform art.III din Legea nr.60 din 04 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, în vigoare din 16 mai 2014, judecătorii care beneficiază de plata pensiei, dar continuă să activeze în funcția de judecător, primesc pensie în mărimea stabilită până la data intrării în vigoare a prezentei legi, însă conform informației nr.XXXXXX din 20 februarie 2019 a Consiliului Superior al Magistraturii, dânsa își continuă activitatea în funcția de judecător.

Reclamanta consideră că refuzul pârâtei referitor la recalcularea pensiei ei în conformitate cu art.32 alin.(1) din Legea nr.544 din 20 iulie 1995, este neîntemeiat și ilegal, din următoarele motive.

La acest aspect, reclamanta a reiterat că i se calculează și se achită pensia în baza vechimii în muncă, în funcția de judecător, de 21 de ani împliniți, din salariul judecătorului Curții de Apel Cahul, începând cu 18 ianuarie 2012. La 01 ianuarie 2014, ultima dată când i-a fost modificată prin recalculare pensia din salariul vicepreședintelui Curții de Apel, fără a ține cont de faptul că în această perioadă de timp salariul judecătorului de câteva ori s-a majorat, iar ea activând și achitând în continuare contribuțiile sociale lunare.

A subliniat că ultima recalculare a pensiei sale s-a efectuat reieșind din salariul de XXXXX de lei, pensia constituind XXXXX de lei, fapt confirmat prin răspunsul CNAS nr.V-2372/19 din 14 noiembrie 2019, iar, începând cu 01 aprilie 2015 salariul de judecător treptat s-a majorat, însă cuantumului pensiei ei a rămas la nivelul anului 2014.

A precizat că conform art.32 alin.(1) din Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544 din 20 iulie 1995, pensia judecătorului se recalculează ținându-se cont de mărimea

salariului lunar al judecătorului în exercițiu. Careva excepție, la achitarea și calcularea pensiei judecătorului nu prevede această normă de drept special.

Mai mult, prin certificatul nr.XXXXX din 18 octombrie 2019, Curtea de Apel Cahul a indicat ce salariu lunar dânsa a încasat în perioada anilor 2014 – 2019 în funcția de vicepreședinte al Curții de Apel Cahul, ținându-se cont de nivelul instanței, funcției, vechimii în muncă și gradul de calificare (f.d. 18).

Reclamanta notează că începând cu 01 aprilie 2015 Casa Națională de Asigurări Socială trebuia să-i calculeze pensia în valoare de 80% lunar din salariul său brut pentru perioadele următoare:

- 01 aprilie 2015 – 31 decembrie 2015 din XXXXX de lei;
- 01 ianuarie 2016 – 31 martie 2016 din XXXXX de lei;
- 01 aprilie 2016 – 31 decembrie 2016 din XXXXX de lei;
- 01 ianuarie 2017 – 31 martie 2017 din XXXXX lei;
- 01 aprilie 2017 – 31 decembrie 2017 din XXXXX lei;
- 01 ianuarie 2018 – 31 martie 2018 din XXXXX lei;
- 01 aprilie 2018 – 30 noiembrie 2018 din XXXXX de lei;
- 01 decembrie 2018 – 30 septembrie 2019 din XXXXX de lei.

Cu toate acestea, Casa Națională de Asigurări Sociale nu a ținut cont de datele menționate și nu i-a efectuat recalcularea pensiei, prin ce i-a fost încălcat dreptul prevăzut în Legea nr.544 din 20 iulie 1995 privind statutul judecătorului.

Totodată, a menționat că prevederile art.III din Legea nr.60 din 04 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, la care face trimitere pârâta în motivarea refuzului său nu au tangență la cazul speței, deoarece contravin art.I pct.2) din aceeași Lege, potrivit căreia s-a modificat și completat art.32 alin.(1) din Legea nr.544 din 20 iulie 1995, din care rezultă că, judecătorul care a atins vârsta de 50 de ani și are o vechime în muncă de cel puțin 20 de ani, dintre care cel puțin 12 ani și 6 luni a activat în funcția de judecător, are dreptul la pensie pentru vechime în muncă în proporție de 55% din salariul mediu lunar, iar pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea de 20 de ani – de 3%, dar în total nu mai mult de 80% din salariul mediu lunar. Pensia judecătorului se recalculează ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu.

În opinia reclamantei la data pensionării, dreptul său social era dobândit în mod întemeiat și legal, garantat de lege fără careva restricții, indiferent că activează sau nu. Chiar și dacă în Legea nr.544 din 20 iulie 1995, ulterior au survenit unele modificări și completări, acest drept este protejat de lege de la data dobândirii acestuia. Mai mult, nicio lege adoptată ulterior nu poate să-i diminueze conținutul dreptului său, dânsa în continuare urmând să beneficieze de dreptul la pensie, garantat de Constituția RM și art.1 din Protocolul nr.1 al Convenției Europene pentru Apărarea Dreptului Omului și a Libertăților Fundamentale.

Pe lângă acestea, Casa Națională de Asigurări Sociale nu a emis nicio decizie pe cazul său, dar s-a limitat prin darea unui răspuns evaziv.

Conform art.147 alin.(1) lit.a) din Codul administrativ, dacă în situația de fapt sau de drept care a stat la baza emiterii unui act administrativ individual de acordare periodică a prestațiilor materiale sau bănești a survenit o schimbare esențială, atunci actul administrativ se anulează sau se modifică cu efect pentru viitor. Actul administrativ urmează a fi anulat sau

modificat din momentul schimbării situației dacă modificarea are efect în favoarea destinatarului prestației.

Așadar, există decizie inițială, prin care i s-a calculat și acordat prestația periodică bănească sub formă de pensie în baza legii în vigoare la acel moment, însă ulterior, situația de fapt și legislația de drept s-a schimbat esențial, deci cuantumul pensiei indicat în actul administrativ individual urma să fie modificat de către Casa Națională de Asigurări Sociale cu efecte pe viitor din momentul schimbării situației ceea ce nu a fost efectuată de pârâtă.

Consideră că modificarea cuantumului pensiei lunare presupune o recalculare lunară în mărime de 80% din salariul său lunar, indicat în certificatul eliberat de contabilitatea Curții de Apel Cahul și în scrisoarea Consiliului Superior al Magistraturii, trimisă anual în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale față de toate funcțiile cu indicarea salariului pentru efectuarea recalculelor (modificărilor) foștilor judecători.

În contextul enunțat, Galina Vavrin a solicitat anularea eventualei decizii adoptate în procedura prealabilă, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită act administrativ individual de recalculare, prin modificarea cuantumului pensiei stabilite ei anterior pentru vechimea în muncă în mărime de 80% din salariu lunar brut în exercițiu a vicepreședintelui Curții de Apel Cahul, începând cu 01 aprilie 2015, cu efecte pentru viitor conform art.147 din Codul administrativ.

Pe parcursul examinării cauzei, și anume la 06 februarie 2020, reclamanta a depus cerere prin care și-a completat pretențiile din acțiune, solicitând suplimentar pe lângă cele formulate inițial și încasarea din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale în beneficiul său a diferenței la pensia pentru perioada 01 aprilie 2015 – 31 ianuarie 2020 în sumă de XXXXX de lei, continuând pe viitor achitarea lunar a pensiei în cuantum de 80% din mărimea salariului lunar al vicepreședintelui Curții de Apel Cahul.

Subsecvent, a specificat Vavrin Galina că, ținând cont de salariul său lunar și pensia achitată în sumă de XXXXX de lei, suma diferenței la pensie (neachitată) pentru perioada 01 aprilie 2015 – 01 februarie 2020, constituie XXXXX de lei, reieșind din următorul calcul:

pentru perioada 01 aprilie 2015 – 31 decembrie 2015 (9 luni) din salariul de XXXXX de lei, 80% din salariul de XXXXX de lei = XXXXX de lei – XXXXX de lei = XXXXX de lei × 9 luni = XXXXX lei;

pentru perioada 01 ianuarie 2016 – 31 martie 2016 (3 luni) din XXXXX de lei, 80% din salariul de XXXXX de lei = XXXXX de lei – XXXXX de lei = XXXXX de lei × 3 luni = 6 XXXXX lei;

pentru perioada 01 aprilie 2016 – 31 decembrie 2016 (9 luni) din XXXXX de lei, 80% din salariul de XXXXX de lei = XXXXX de lei – XXXXX de lei = XXXXX de lei × 9 luni = XXXXX lei;

pentru perioada 01 ianuarie 2017 – 31 martie 2017 (3 luni) din XXXXX lei, 80% din salariul de XXXXX lei = XXXXX de lei – XXXXX de lei = XXXXX de lei × 3 luni = XXXXX lei;

pentru perioada 01 aprilie 2017 – 31 martie 2018 (12 luni) din XXXXX lei, 80% din salariul de XXXXX lei = XXXXX de lei – XXXXX de lei = XXXXX de lei × 12 luni = XXXXX lei;

pentru perioada 01 aprilie 2018 – 31 noiembrie 2018 (8 luni) din XXXXX de lei, 80% din salariul de XXXXX lei = XXXXX de lei – XXXXX de lei = XXXXX de lei × 8 luni = XXXXX lei;

pentru perioada 01 decembrie 2018 – 31 ianuarie 2020 (14 luni) din XXXXX de lei, 80% din salariul de XXXXX de lei = XXXXX de lei – XXXXX de lei = XXXXX lei × 14 luni = XXXXX lei.

Prin hotărârea din 14 august 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani, a fost admisă acțiunea în contencios administrativ depusă de Galina Vavrin. A fost anulată decizia nr.V-2621/19 din 13 decembrie 2019 a Casei Naționale de Asigurări Sociale, prin care a fost respinsă cererea prealabilă depusă de Galina Vavrin privind recalcularea cuantumului pensiei și achitarea diferenței la pensie începând cu 01 aprilie 2015, ținându-se cont de salariul lunar în exercițiul funcției de vicepreședinte al Curții de Apel Cahul. A fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze Galinei Vavrin cuantumului pensiei pentru vechimea în muncă, începând cu 01 aprilie 2015, cu calcularea pensiei reieșind din mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu în funcția de vicepreședinte al Curții de Apel Cahul. A fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale să achite Galinei Vavrin suma pensiei restante la data de 01 februarie 2020, ceea ce constituie XXXXXX de lei.

La 04 septembrie 2020, în interiorul termenului prevăzut la art.232 alin.(1) din Codul administrativ, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus cerere de apel nemotivată, iar la 24 decembrie 2020, prin intermediul oficiului poștal, cu respectarea prevederilor art.232 alin.(2) din Codul administrativ, a fost prezentată motivarea apelului, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei decizii noi de respingere a acțiunii.

Prin decizia din 12 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale și s-a menținut hotărârea din 14 august 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani.

Fiind investite cu judecarea cauzei, prima instanță și instanța de apel au consolidat soluțiile sale prin faptul că reclamanta Galina Vavrin, este pensionară din 18 ianuarie 2012.

Totodată, s-a stabilit că conform informației oferite de Consiliul Superior al Magistraturii, Galina Vavrin în continuare este antrenată în exercitarea funcției de vicepreședinte al Curții de Apel Cahul, beneficiind de pensia pentru vechimea în muncă în mărime de 80% din salariul de funcție.

S-a constatat că la 21 octombrie 2019, Galina Vavrin, s-a adresat Casei Naționale de Asigurări Sociale cu o cerere, solicitând recalcularea și achitarea pensiei stabilite anterior pentru vechimea în muncă, începând cu 01 aprilie 2015, ținându-se cont de salariul lunar în exercițiu de vicepreședinte al Curții de Apel Cahul (f.d. 7).

Prin răspunsul nr. V-2372/19 din 14 noiembrie 2019, Casa Națională de Asigurări Sociale a refuzat Galinei Vavrin în recalcularea cuantumului pensiei pentru vechime în muncă, ca judecător, în temeiul art.32 alin.(1) din Legea 544 din 20 iulie 1995, din motiv că conform informației nr.XXXXX din 20 februarie 2019 a Consiliului Superior al Magistraturii, reclamanta continue să activeze în funcție de judecător (f.d. 8).

Cu trimitere la prevederile art.162 alin.(1) și (3) lit.b) și art.208 alin.(1) și alin.(3) din Codul administrativ, instanțele de judecată au stabilit că la 27 noiembrie 2019, Galina Vavrin, s-a adresat Casei Naționale de Asigurări Sociale cu cerere prealabilă, solicitând

recalcularea și achitarea pensiei stabilite anterior pentru vechimea în muncă, începând cu 01 aprilie 2015, ținându-se cont de salariul lunar în exercițiu de vicepreședinte al Curții de Apel Cahul (f.d.9).

Prin răspunsul nr. V-2621/19 din 13 decembrie 2019 a Casei Naționale de Asigurări Sociale, a fost respinsă cererea prealabilă depusă de Galina Vavrin, indicându-se aceleași motive ca și în răspunsul la cererea inițială a reclamantei (f.d. 10).

Cu referire la art.3, art.5, art.10 alin.(1), art.17, art.20, art.189 alin.(1), art.209 alin.(1) din Codul administrativ, instanțele de judecată au constatat că reclamanta a respectat procedura prealabilă de examinare a cauzei, adresându-se în judecată cu prezenta acțiune la 18 decembrie 2019, concretizată ulterior la 06 februarie 2020, în interiorul termenului legal.

Totodată, privitor la fondul cauzei, instanțele de judecată au menționat următoarele.

Prin Hotărârea nr.27 din 20 decembrie 2011 a Curții Constituționale, au fost declarate neconstituționale art.46¹ din Legea privind sistemul public de pensii nr.156 din 14 octombrie 1998 și art.32 din Legea cu privire la statutul judecătorului nr.544 din 20 iulie 1995.

Prin legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.60 din 04 aprilie 2014, a fost abrogat art.46¹ din Legea privind sistemul public de pensii nr.156 din 14 octombrie 1998 și a fost modificat art.32 din Legea cu privire la statutul judecătorului nr.544 din 20 iulie 1995, potrivit căruia judecătorul care a atins vârsta de 50 de ani și are o vechime în muncă de cel puțin 20 de ani, dintre care cel puțin 12 ani și 6 luni a activat în funcția de judecător, are dreptul la pensie pentru vechime în muncă în proporție de 55% din salariul mediu lunar, iar pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea de 20 de ani - de 3%, dar în total nu mai mult de 80% din salariul mediu lunar. Pensia judecătorului se recalculează ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu. Pensia pentru vechime în muncă stabilită în condițiile alin.(1) se calculează și se plătește doar judecătorilor demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă. În cazul în care judecătorii demisionați sunt numiți iarăși în funcția de judecător, plata pensiei se suspendă.

Au reținut instanțele de judecată că dispozițiile art.III din Legea nr.60 din 04 aprilie 2014 statuează că judecătorii care beneficiază de plata pensiei, dar continuă să activeze în funcția de judecător vor primi pensie în mărimea stabilită până la data intrării în vigoare prezentei legi.

Reieșind din prevederile art.3 alin.(1) din Legea privind salarizarea judecătorilor și procurorilor, în vigoare până la 01 decembrie 2018, pentru activitatea desfășurată, judecătorul și procurorul au dreptul la un salariu lunar care constă din: a) salariul de funcție; b) sporul pentru exercitarea unor funcții de conducere.

Iar, art.4 alin.(3) din aceeași Lege, stipulează că, salariul de funcție al judecătorului din cadrul curții de apel se stabilește în cuantum de: a) 4,0 salarii medii pe economie pentru judecătorul care are o vechime în muncă în funcția de judecător de până la 15 ani; b) 4,3 salarii medii pe economie pentru judecătorul care are o vechime în muncă în funcția de judecător de peste 15 ani.

Din dispozițiile art.10 din Legea privind salarizarea judecătorilor și procurorilor, în vigoare până la 01 decembrie 2018, rezultă că, prevederile art.4 din prezenta lege se pun în aplicare după cum urmează: a) de la 1 ianuarie 2014, salariile de funcție ale judecătorilor vor fi plătite în cuantum de 80% din salariile de funcție prevăzute la articolul 4; b) de la 1 aprilie

2015, salariile de funcție ale judecătorilor vor fi plătite în cuantum de 90% din salariile de funcție prevăzute la articolul 4; c) de la 1 aprilie 2016, salariile de funcție ale judecătorilor vor fi plătite în cuantum deplin conform articolului 4.

Au remarcat instanțele de judecată că prin Hotărârea Guvernului nr.974 din 04 decembrie 2014, s-a aprobat cuantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2015, în mărime de XXXXX de lei, pentru utilizare în modul prevăzut de legislație. Iar, prin Hotărârea Guvernului nr.879 din 23 decembrie 2015 s-a majorat cuantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2016, în mărime de XXXXX de lei, pentru utilizarea în modul stabilit de legislație.

Au menționat că reieșind din prevederile art.10 alin.(1) al Legii privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nr.270 din 23 noiembrie 2018, salariul lunar al personalului din unitățile bugetare pentru activitatea desfășurată pe durata normală a timpului de lucru stabilită de lege este constituit din: a) partea fixă, compusa din: - salariul de baza; - sporul lunar pentru gradul profesional; - sporul lunar pentru deținerea titlului științific și/sau științifico-didactic; - sporul lunar pentru deținerea titlului onorific; b) partea variabilă, care cuprinde: - sporul pentru performanța; - sporuri cu caracter specific.

Totodată, conform art.12 alin. (1) și (2) din aceeași Lege, salariul de baza corespunde muncii prestate în cadrul programului complet de muncă în cursul unei luni. Salariul de bază se stabilește conform coeficienților de salarizare prevăzuți în anexele nr.3-10, în raport cu funcția deținută, nivelul de studii, categoria de calificare, gradul didactic, vechimea în muncă sau treapta de salarizare, după caz, în condițiile prezentei legi.

La rândul său, dispozițiile art.12 alin.(13) și (14) din Legea privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nr.270 din 23 noiembrie 2018, reglementează că, salariul de bază se calculează prin înmulțirea valorii de referință stabilite cu coeficientul de salarizare corespunzător clasei de salarizare pentru funcția respectivă, determinată în condițiile prezentei legi, cu rotunjire până la 10 lei în favoarea salariatului. Valoarea de referință corespunzătoare coeficientului de salarizare 1,00 se stabilește în legea bugetului de stat pentru anul respectiv.

Distinct, conform Tabelului nr.1 la Anexa nr.4 la Legea privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nr.270 din 23 noiembrie 2018, funcția de judecător în cadrul Curții de Apel cu o vechime în muncă în funcția de vice-președinte, cu vechimea în muncă în funcția de judecător de peste 15 ani a fost atribuită, la clasa de salarizare-118, cu coeficientul de salarizare fiind - 11,55.

De asemenea, conform art.9¹ din Legea bugetului de stat pentru anul 2018 nr.289 din 15 decembrie 2017 și art.10 alin.(2) din Legea bugetului de stat pentru anul 2019 nr.303 din 30 noiembrie 2018, pentru calcularea, începând cu 01 decembrie 2018 și 01 ianuarie 2019, a salariilor angajaților din sectorul bugetar, în conformitate cu prevederile Legii nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, s-a stabilit valoarea de referință în mărime de 2 500 de lei – pentru judecători (cu excepția judecătorilor din cadrul Curții Constituționale, al Consiliului Superior al Magistraturii și al Curții Supreme de Justiție), procurori, inspectori-judecători, inspectori din cadrul Inspecției procurorilor.

Subsecvent, instanțele de judecată au reținut că potrivit jurisprudenței Curții Constituționale (hotărârea nr.27 din 20 decembrie 2011), un drept social constituie obiectul protecției constituționale garantate de art.46 al Constituției Republicii Moldova și a art.1 din

Primul Protocol la Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică, iar potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului (Buchen contra Cehiei (2006), limitarea dreptului la pensie fără a exista o justificare obiectivă și rezonabilă pentru o asemenea îngrădire, constituie o privare de proprietate în sensul art.1 al Primului Protocol la CEDO și o discriminare în sensul art.1 din Protocolul nr.12 la Convenție.

Prin hotărârea Curții Constituționale nr.4 din 27 ianuarie 2000 „Privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și funcționarilor publici”, Curtea a reținut că dreptul cetățeanului la asigurarea cu pensie (pensie de bătrânețe, pentru vechime în muncă etc.) se află în dependență directă de caracterul activității social-utile prestate. Pensiile pentru vechime în muncă ale judecătorilor, procurorilor și anchetatorilor Procuraturii, funcționarilor publici au fost obținute prin munca prestată de aceștia, prin exercitarea unor funcții speciale, de importanță majoră pentru societate. În exercițiul funcțiilor lor judecătorești, procurorii, anchetatorii Procuraturii, funcționarii publici sunt investiți cu un statut juridic special.

Relevante speței au fost considerate și constatările Curții Constituționale, incluse în hotărârea nr. din 30 martie 2004, care statuează că „protejarea drepturilor, libertăților, intereselor legitime ale cetățenilor, respectarea principiilor egalității și echității sociale constituie componente obligatorii ale oricărui act legislativ. În realizarea politicii în domeniul asigurărilor sociale de stat, legiuitorul, în limitele atribuțiilor ce-i revin, este în drept să opteze pentru diverse soluții de reglementare și concretizare a conținutului drepturilor sociale și economice, însă el este obligat să respecte principiile echității sociale și egalității, care în societatea modernă reprezintă valori supreme. La determinarea temeiurilor juridice, condițiilor de stabilire și plată a pensiilor, modalităților de calculare a cuantumului pensiei legiuitorul are obligația de a ține cont de faptul că asigurările sociale stabilite anterior, nu pot fi anulate fără a fi substituite prin măsuri echivalente. Noile prevederi legale se vor aplica numai pentru viitor și numai față de persoanele care au solicitat acordarea pensiei după intrarea acestora în vigoare, fără a se aduce atingere drepturilor de pensie stabilite anterior. Potrivit Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat, dreptul la pensie este imprescriptibil. Cetățenii vor fi asigurați cu pensii de stat în cazul în care ei se află în imposibilitatea de a avea un câștig sau în cazul privării de această posibilitate din cauza vârstei, stării sănătății sau a pierderii susținătorului, aceste circumstanțe fiind calificate ca riscuri sociale și servind drept temei pentru exercitarea dreptului de pensie. Legislația în vigoare prevede de asemenea că cetățeanul are dreptul la pensie pentru vechime în muncă, cuantumul căreia depinde direct de nivelul de salarizare și de caracterul activității social-utile prestate”.

Mai mult, în pct.79 al hotărârii Curții Constituționale nr.27 din 20 decembrie 2011, Curtea a concluzionat că un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art.46 din Constituție și respectiv de art.1 din Protocolul nr.1 la CțEDO, numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică. La fel, Curtea Constituțională a mai conchis că aplicativ la prezenta cauză (la sesizările din octombrie 2010 și iulie 2011), un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensie ce se află în plată, care deja are o valoare economică și, astfel, constituie un drept de proprietate al persoanei.

Instanțele de judecată ierarhic inferioare au reiterat că din jurisprudența Curții Constituționale rezultă că un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art.46 și respectiv art.1 din Primul Protocol la CȚEDO în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică, condiție realizată în speță în contextul în care pensia a cărei recalculare se pretinde în speță a fost stabilită încă din 18 ianuarie 2012.

În circumstanțele enunțate, raportate la normele de drept citate supra, instanțele de judecată au conchisă că Galina Vavrin întrunește condițiile pentru recalcularea pensiei în corespundere cu exigențele legale în vigoare la data stabilirii pensiei, ce acordă ultimei dreptul de a beneficia de o pensie în cuantum de 80% din salariului lunar în exercițiu al vice-președintelui Curții de Apel Cahul.

Nu au fost reținute argumentele Casei Naționale de Asigurări Sociale, care fac trimitere la prevederile art.III din Legea nr.60 din 04 aprilie 2014 și explicațiile Ministerului Justiției nr.03/3250 din 03 aprilie 2015, deoarece normele date de drept nu produc prin prisma art.6 din Codul civil, efect retroactiv în raport cu dreptul reclamantei, survenit anterior intrării în vigoare a normelor invocate de CNAS, iar opinia Ministerului Justiție nu poate fi reținut ca fiind temei de anulare a dreptului dobândit de Galina Vavrin în contextul normelor citate mai sus și a concluziilor expuse ale Curții Constituționale. Or, în contradictoriu cu opinia CNAS, aplicabile speței sunt garanțiile specificate supra oferite de lege reclamantei, astfel încât interpretarea referitoare la aplicabilitatea în privința acestuia în temeiul art.6 din Codul civil a noilor reglementări este nefondată.

Din cele menționate, instanțele de judecată au concluzionat că Galina Vavrin este îndreptățită de a beneficia de pensia stabilită în corespundere cu normele indicate, drept ce se răsfrânge și asupra recalculării acesteia în modul indicat, astfel încât refuzul CNAS de a realiza acest drept este ilicit, întrucât, refuzul recalculării și achitării pensiei, urmează a fi apreciate ca susceptibile să genereze vătămarea drepturilor reclamantei Galina Vavrin.

În contextul enunțat, a fost considerată întemeiată și legală acțiunea în contencios administrativ depusă de Galina Vavrin privind obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită act administrativ individual de recalculare, prin modificare, a cuantumului pensiei stabilite anterior pentru vechimea în muncă în mărime de 80% din salariu lunar brut în exercițiu a vicepreședintelui Curții de Apel Cahul, începând cu 01 aprilie 2015, cu efect pentru viitor conform art.147 din Codul administrativ.

Nu a fost reținut argumentul Casei Naționale de Asigurări Sociale precum că Galina Vavrin, devenind pensionar în anul 2012, a beneficiat de recalcularea pensiei în dependență de majorarea salariului vice-președintelui Curții de Apel în exercițiu (în anul 2012), deoarece legea prevedea această recalculare, iar, odată cu intrarea în vigoare a Legii nr.60/2014, legea nu mai prevede recalcularea pensiei judecătorului în exercițiul funcției, prin urmare relațiile beneficiarului de pensie în raport cu Casa Națională de Asigurări Sociale, cad sub guvernarea legii noi, deoarece sunt relații în curs de realizare și urmează să fie guvernate de legile în vigoare la momentul realizării. Or, potrivit art.II din Legea nr.290 din 16 decembrie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, judecătorul are dreptul la pensie în condițiile Legii nr.156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, iar art.33 alin.(1) lit.c) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, prevede că, reexaminarea drepturilor la pensie se efectuează în cazul persoanelor care continuă să activeze după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vârstă.

A remarcat instanța de apel că nu poate servi drept temei pentru anularea hotărâri instanței de fond argumentul Casei Naționale de Asigurări Naționale precum că soluția instanței de fond în partea obligării la achitarea sumei pensiei restante la data de 01 februarie 2020, în cuantum de XXXXX de lei, este una nemotivată și ilegală, care în conformitate cu art.207 alin.(2) lit.f) din Codul administrativ urma a fi declarată inadmisibilă, deoarece nu a fost invocată la înaintarea cererii în vederea emiterii actului administrativ, și nici la contestarea prealabilă a actului administrativ.

La acest capitol, instanța de apel a precizat că Casa Națională de Asigurări Sociale nu a obiectat nici în răspuns la cererea prealabilă, nici în referința prezentată instanței asupra faptelor invocate de reclamanta Galina Vavrin, referitor la cuantumul și modalitatea de calcul a diferenței pensiei pretinse, ceea ce denotă că respectivele fapte sunt degrevate de probațiune. Or, potrivit art.195 din Codul administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171. Iar, potrivit art.123 alin.(6) din Codul de procedură civilă, faptele invocate de una din părți nu trebuie dovedite în măsura în care cealaltă parte nu le-a negat.

Mai mult, prin cererea din 21 octombrie 2019, cât și prin cererea prealabilă din 27 noiembrie 2019 Galina Vavrin a solicitat recalcularea și achitarea pensiei stabilite anterior pentru vechimea de muncă, începând cu 01 aprilie 2015, respectiv, instanța de fond just a stabilit că, Casa Națională de Asigurări Sociale a refuzat recalcularea pensiei reclamantei neîntemeiat, iar conduita respectivă încalcă un drept fundamental consfințit de Constituția Republicii Moldova și protejat de Convenția Europeană a Drepturilor Omului pe fâgașul art.1 Protocol aditional nr.1 la Convenție.

A fost considerat irelevant argumentul Casei Națională de Asigurări Sociale precum că dreptul la recalcularea pensiei este rezervat doar judecătorilor demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă, în condițiile în care reclamantul a dobândit dreptul la pensie anterior operării modificărilor și completărilor vizate supra, iar o lege ulterioară, nu poate diminua conținutul unui drept dobândit anterior. Or, de altfel, o asemenea abordare promovată de pârâtă, ar conduce la o discriminare nejustificată inadmisibilă.

La 21 mai 2021, în interiorul termenului prevăzut de art. 245 alin.(1) din Codul administrativ, prin intermediul poștei electronice, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs nemotivat, iar la 20 august 2021, în interiorul termenului art. 245 alin.(2) din Codul administrativ, a fost prezentată motivarea recursului, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel, cu emiterea unei decizii noi de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului Casa Națională de Asigurări Sociale a invocat ilegalitatea și netemeinicia deciziei instanței de apel, declarând că Curtea de Apel Chișinău a examinat superficial prezenta speță, apreciind arbitrar probele administrate, cu interpretarea și aplicarea eronată a normelor de drept material.

A indicat recurenta că conform art.32 alin.(1)-(4) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului (în redacția Legii nr.60 din 04 aprilie 2014, în vigoare din 16 mai 2014), judecătorul care a atins vârstă de 50 de ani și are o vechime în muncă de cel puțin 20 de ani, dintre care cel puțin 12 ani și 6 luni a activat în funcția de judecător, are dreptul la

pensie pentru vechime în muncă în proporție de 55% din salariul mediu lunar, iar pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea de 20 de ani – de 3%, dar în total nu mai mult de 80% din salariul mediu lunar. Pensia judecătorului se recalculează ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu. Prevederile alin.(1) se aplică și judecătorilor care au activat în instanțele internaționale, luându-se în calcul salariul mediu lunar al judecătorului Curții Supreme de Justiție. Pensia pentru vechime în muncă stabilită în condițiile alin.(1) se calculează și se plătește doar judecătorilor demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă. În cazul în care judecătorii demisionați sunt numiți iarăși în funcția de judecător, plata pensiei se suspendă.

Articolul III din Legea nr.60 din 04 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative stipulează că judecătorii care beneficiază de plata pensiei, dar continuă să activeze în funcția de judecător vor primi pensie în mărimea stabilită până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Consideră recurenta că, conformându-se prevederilor legale, începând cu 16 mai 2014, nu mai efectuează recalculare pensiilor pentru vechime în muncă a judecătorilor aflați în exercițiul funcției, or, aceste reglementări legale se aplică doar față de judecătorii demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă.

În speță obiectul litigiului ține de recalcularea pensiei pentru vechime în muncă a judecătorilor pensionați aflați în exercițiul funcției, respectiv, instanța de apel urma să determine corect modalitatea de aplicare a normei menționate supra în raport cu obiectul litigiului.

Recurenta apreciază ca fiind nemotivate soluțiile instanțelor de judecată ierarhic inferioare prin care a obligat-o să recalculeze pensia Galinei Vavrin pentru perioada în care a continuat să activeze în funcția de judecător, începând cu 01 aprilie 2015, ținându-se cont de mărimea salariului judecătorului în exercițiu. Or, unica autoritate care dispune de dreptul de a stabili condiții specifice pentru exercitarea drepturilor sociale este organul legislativ, prin urmare, este greșită poziția instanțelor de judecată de admitere a acțiunii Galinei Vavrin. Deopotrivă, specificarea concretă prin lege a unor chestiuni, la caz, ce ține de drepturile de pensionare a judecătorilor, nu poate fi interpretată altfel decât prevede legislația în vigoare.

Mai mult, Ministerul Justiției prin scrisoarea nr.03/3250 din 03 aprilie 2015, a explicat cum urmează să fie recalculate pensiile stabilite până la data de 16 mai 2014 (data intrării în vigoare a Legii nr.60 din 04 aprilie 2014) judecătorilor demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă. Iar, pensiile stabilite până la intrare în vigoare a Legii nr.6 din 04 aprilie 2014, judecătorilor care activează în continuare în funcție de judecător nu se mai supun recalculării în temeiul art.32 alin.(1) din Legea nr.544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului.

Odată ce au fost abrogate prevederile art.32 din Legea nr.544/1995 ce admiteau recalcularea pensiei judecătorului ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu sau modificării/creșterii salariului odată cu numirea acestuia în altă funcție superioară celei deținute, pensia judecătorilor care se află în exercițiul funcției nu mai are fundamentare legală de a fi recalculată odată cu majorarea salariului. Dreptul la recalcularea pensiei fiind rezervat doar judecătorilor demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă, precum și indică art.32 alin.(3) din Legea nr.544/1995.

La fel, consideră recurenta că este eronată concluzia instanței de apel că art.III din Legea nr.60 din 04 aprilie 2014 nu se atribuie la Legea nr.544/1995, or, la caz legislatorul s-a referit concret anume la acest tip de funcționari de stat-judecători, activitatea cărora este reglementată de Legea cu privire la statutul judecătorului.

De asemenea, remarcă că pretenția Galinei Vavrin cu privire la achitarea sumei restante urma de către instanțele de judecată ierarhic inferioare să fie declarată inadmisibilă în temeiul art.207 alin.(2) lit.f) din Codul administrativ, deoarece nu a fost invocată de către intimată atât la depunerea cererii în vederea emiterii actului administrativ, cât și nici la contestarea cu cerere prealabilă.

În conformitate cu art. 244 alin.(1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 alin.(1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 12 mai 2021, în ședință publică.

Totodată, actele cauzei atestă faptul că la 13 mai 2021 Curtea de Apel Chișinău a notificat dispozitivul deciziei contestate la adresa electronică a Casei Naționale de Asigurări Sociale: jurist@cnas.gov.md (f.d. 156), iar la 10 august 2021 recurentei i-a fost notificată, prin intermediul oficiului poștal, decizia integrală a instanței de apel, fapt ce se confirmă prin avizul poștal de recepție DS80019448922AS (f.d. 162).

În condițiile enunțate, cererea de recurs (nemotivată și cea motivată) depusă la 21 mai 2021 și respectiv la 20 august 2021, este în termen.

La 27 septembrie 2021 Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa Galinei Vavrin copia recursului depus de CNAS, cu înștiințarea despre necesitatea prezentării referinței, notificată ultimei la 04 octombrie 2021 (f.d. 170, 172).

La 07 octombrie 2021 Galina Vavrin a depus referință, solicitând să fie declarat inadmisibil recursul depus de CNAS, deoarece argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Examinând temeiurile invocate în recurs, în raport cu referința depusă și materialele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție îl consideră inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 246, alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin. (2) din art. 246 din Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f).

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile

Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeuri concludente și serioase.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopat al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ.

Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi

conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Nicolae Craiu

Aliona Miron